Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Yleisradion hallintoneuvoston vuoden 2024 kertomus eduskunnalle, K 12/205 vp

Yleisradion toiminnasta annetun lain 6 §:n mukaisesti yhtiön hallintoneuvosto on antanut eduskunnalle kertomuksen Ylen julkisen palvelun toteutumisesta sekä ohjaus- ja valvontatehtäviensä toteuttamisesta vuoden 2024 aikana.

Hallintoneuvosto hyväksyi kertomuksen 25.3.2025 kuultuaan sitä ennen viestintäpolitiikan emeritusprofessori Hannu Niemistä, joka katsoo arviossaan, että Yle on kyennyt ottamaan toimintaympäristönsä muutokset huomioon hyvin ja toteuttanut yhtiölle laissa asetetut julkisen palvelun tehtävät hankalissa olosuhteissa valtaosin erinomaisesti.

Yleisradio haluaa esittää liikenne- ja viestintävaliokunnalle seuraavat huomiot ja täydentävät tiedot kertomuksen sisällöstä sekä muista yhtiön toimintaolosuhteisiin ajankohtaisesti vaikuttavista tekijöistä.

Monivuotinen parlamentaarinen sopu turvaa jatkuvuutta ja riippumattomuutta

Keskeisin yhtiön toimintaolosuhteissa vuonna 2024 tapahtunut muutos oli parlamentaarisen Yle-työryhmän mietinnön valmistuminen. Työryhmä esitti muutoksia Yle-lakiin sekä yhtiön rahoitukseen. Työryhmä esitti, että Yleisradion rahoitusta vuosittain korottava indeksi jäädytettäisiin kolmeksi vuodeksi ajalle 2025–2027. Lisäksi Ylen määrärahasta maksama arvonlisävero korotettaisiin nykyisestä 10 prosentin verokannasta 14 prosenttiin vuoden 2026 alusta. Esityksen mukaan Ylen sopeutustarve vuoteen 2027 mennessä on arviolta 66 miljoonaa euroa (arvio vuoden 2024 indeksitasoilla). Työryhmän linjausten mukaisia muutoksia on jo tehty ja parhaillaan tehdään Yleä koskevaan lainsäädäntöön.

Työryhmä linjasi myös, että Ylen tulee lisätä kotimaisten tuotantojen ostoja riippumattomilta tuottajilta sekä laajentaa tuotantopalveluiden ja kotimaisten esitys- ja käyttökorvausten hankintoja. Ostojen ja hankintojen tavoitetaso asetettiin saavutettavaksi vuoteen 2030 mennessä.

On keskeistä, että Yleisradiolla on tehtäviään ja rahoitustaan koskeva näkymä vuosiksi eteenpäin, jotta yhtiö voi kehittää julkista palvelua suomalaisen yleisön ja yhteiskunnan tarpeista käsin pitkäjänteisesti. Yle toimii esimerkiksi monivuotisiin sopimuksiin perustuvilla esitysoikeusmarkkinoilla ja myös merkittävä osa Ylen rahoituksesta päätyy ostoina yksityisille luovan alan toimijoille, joiden näkymiin Ylen toimintaedellytykset siksi vaikuttavat. Vuonna 2024 Yle osti kaikkiaan sisältöjä ja ohjelmatoiminnan palveluja 100,2 miljoonalla eurolla.

Myös vuonna 2024 voimaan tullut **eurooppalainen medianvapaussäädös (European Media Freedom Act, EMFA) edellyttää, että julkisen palvelun medioilla on oltava riittävät, kestävät ja ennakoitavissa olevat taloudelliset resurssit** julkisen palvelun tehtävänsä täyttämiseksi ja siinä kehittymiseksi. Asetuksen mukaan rahoituksesta olisi mieluiten päätettävä ja se olisi sidottava monivuotisesti julkisen palvelun median riippumattomuuden suojaamiseksi.

Strategia päivittyy vastaamaan muuttuvaa toimintaympäristöä

Yleisradio on valmistautunut säästöihin hallintoneuvoston strategiapäivityksellä, jotta julkisen palvelun perusta säilyy vahvana myös tulevaisuudessa sopeutustoimista huolimatta. Strategia ohjaa yhtiön toimintaa lain velvoitteiden pohjalta ja siksi sen päivitystyössä on huomioitu mm. Ylen erityinen tehtävä tukea demokratiaa, kotimaista kulttuuria, jokaisen osallistumismahdollisuuksia ja huoltovarmuutta.

Kertomuksesta käy ilmi, että **keskeiset Ylen onnistumista tehtävissään seuraavat mittarit ovat säilyneet korkealla tasolla toimintaympäristössä tapahtuneista haastavista muutoksista huolimatta**. Eurooppalaisten yleisradioyhtiöiden vertailussa kansalaisten luottamus Ylen uutisiin ja yhtiön kokonaistavoittavuus ovat kansainvälistä huippua. Ylen palveluja käyttää

viikoittain 92 prosenttia kansalaisista ja Yle koetaan maan luotettavimmaksi uutismediaksi. Oxfordin yliopiston Reuters-instituutin *Digital News Report 2024* -tutkimuksen mukaan 85 prosenttia pitää Ylen uutisia luotettavina ja 9 prosenttia epäluotettavina.

Kotimaisten mediasisältöjen rinnalla suomalaisten mediankäytöstä kilpailevat yhä enemmän globaalit alusta- ja teknologiayhtiöt. Muuttuva mediankäyttö edellyttää Yleltä jatkuvaa uudistumista ja erityisesti digipalveluidensa kehittämistä. Vuonna 2024 Ylen strategisena tavoitteena oli muun muassa palveluiden kirjautuneen käytön kasvattaminen ja erityisesti niiden huomioiminen, joiden mediankäytössä yhtiö on vähemmän merkityksellinen. Loppuvuodesta 2024 suomalaisten käytössä oli jo lähes 3,1 miljoonaa Yle Tunnusta (2023: 2,4 milj.).

Parlamentaarisen Yle-työryhmän työskentelyn yhteydessä Yleisradio kiinnitti yhdessä kaupallisten mediatoimijoiden kanssa lainsäätäjän huomiota kotimaisten mediapalveluiden löydettävyyden parantamiseen Euroopan unionin audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin mukaisella sääntelyllä. Yle on esitellyt sekä omaa että kaupallisen median kanssa tehtyä valmistelua liikenne -ja viestintäministeriölle.

Teknologian nopea kehittyminen ja siihen liittyvä tiedon todenperäisyyden vahvistaminen luovat uudenlaisia mahdollisuuksia Ylen ja kaupallisen median väliselle yhteistyölle. Vuonna 2025 Yle jatkaa aloitteellisesti yhteistyötä kaupallisen median kanssa.

Kertomukseen tehdyt uudistukset

Hallintoneuvoston vuoden 2024 kertomusta on uudistettu avoimuuden edistämisen mukaisesti, kuten parlamentaarisen työryhmän mietintö ja tuleva Yle-laki edellyttävät. Hallintoneuvoston tehtävät, toimintatapa ja käsitellyt asiat on tuotu aiempaa selkeämmin esille kertomuksessa omassa kappaleessa, jotta ne eivät jää pelkästään liitteiden varaan. Tiedon silmäiltävyyttä on parannettu erityisesti numerotiedoissa.

Yle on julkaissut vuoden 2024 vuosikertomuksessa Ylen yksikkökohtaiset tulokset, joiden avaamista parlamentaarinen Yle-työryhmä ehdotti syyskuussa julkaistussa mietinnössään avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistämiseksi. Yle kehittää edelleen raportointiaan parlamentaarisen työryhmän mietinnön linjausten mukaisesti tulevina vuosina. Yle on valmistautunut raportoimaan EU:n kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) mukaisesti vuodesta 2025 alkaen. EU-komission helmikuussa julkaistu Omnibus-ehdotus voi kuitenkin vaikuttaa Ylen raportointivelvoitteen voimaantulon ajankohtaan.

Merja Ylä-Anttila
toimitusjohtaja, Yleisradio